

Vergaderjaar 1989-1990

19 836

Nieuwe bepalingen met betrekking tot provincies (Provinciewet)

Nr. 12

VIERDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 7 mei 1990

Het gewijzigd voorstel van wet (stuk nr. 11) wordt als volgt gewijzigd:

Ingevoegd wordt een nieuwe titel Va, bevattend de artikelen 260a tot en met e, die als volgt luidt:

TITEL Va. WIJZIGING VAN DE PROVINCIALE INDELING

Artikel 260a

In deze wet wordt verstaan onder:

a. Wijziging van de provinciale indeling: instelling en opheffing van provincies, wijziging van provinciegrenzen niet gepaard gaande met wijziging van een gemeentegrens en wijziging van provinciegrenzen met niet provinciaal ingedeeld gebied;

b. ontwerp-regeling: het concept van een wetsvoorstel strekkende tot wijziging van de provinciale indeling met daarbij gevoegd een kaart.

Artikel 260b

Wijziging van de provinciale indeling geschiedt bij wet tenzij het een wijziging betreft van provinciegrenzen met niet provinciaal ingedeeld gebied. In dat geval geschiedt zij bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 260c

1. Ter voorbereiding van een wijziging van de provinciale indeling wordt een ontwerp-regeling vastgesteld:

a. bij gelijkluidend besluit van provinciale staten van twee of meer aan elkaar grenzende provincies;

b. bij besluit van provinciale staten van één provincie indien daarover tussen de besturen van de betrokken provincies geen overeenstemming bestaat dan wel indien het een wijziging betreft van de provinciegrens met niet provinciaal ingedeeld gebied.

2. Tenzij toepassing is gegeven aan artikel 260d, tweede lid, besluit Onze Minister niet tot het voorbereiden van een voorstel van wet tot wijziging van de provinciale indeling dan nadat hem de desbetreffende ontwerp-regeling is toegezonden.

Artikel 260d

Gedeputeerde staten doet aan provinciale staten geen voorstel tot het vaststellen van een ontwerp-regeling dan nadat:

- a. het college van burgemeester en wethouders van elk van de gemeenten die betrokken zijn bij de desbetreffende wijziging van de provinciale indeling, in de gelegenheid is gesteld daar overleg over te voeren met gedeputeerde staten;
- b. een ieder in de gelegenheid is gesteld zijn oordeel over de desbetreffende wijziging van de provinciale indeling ter kennis te brengen van gedeputeerde staten.

Artikel 260e

1. Indien Onze Minister een wijziging van de provinciale indeling gewenst acht nodigt hij de betrokken provinciebesturen ertoe uit om, met inachtneming van artikel 260d, de voorbereiding van die wijziging ter hand te nemen.
2. Indien de provinciale besturen niet binnen drie maanden aan de uitnodiging gevolg geven, kan Onze Minister de voorbereiding van een wijziging van de provinciale indeling zelf ter hand nemen. In dat geval is artikel 260d van overeenkomstige toepassing.
3. Onze Minister besluit niet tot het voorbereiden van een voorstel van wet dan wel een ontwerp van algemene maatregel van bestuur tot wijziging van de provinciale indeling dan nadat hij gedeputeerde staten van elk van de betrokken provincies in de gelegenheid heeft gesteld overleg met hem te voeren.

1. Algemeen

In de nota naar aanleiding van het eindverslag bij het wetsvoorstel Procedurele bepalingen met betrekking tot wijziging van de gemeentelijke of provinciale indeling (kamerstukken II, 1988-1989, 20 079, nr. 10, pagina 2; dit wetsvoorstel wordt hier verder aangeduid als het wetsvoorstel-Arhi) heeft de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken meegedeeld de «kern»bepalingen uit genoemd wetsvoorstel toe te voegen aan de Gemeentewet respectievelijk Provinciewet. Dit om tegemoet te komen aan de wens die leeft bij veel fracties in de Tweede Kamer inzake het onderbrengen van de belangrijkste wetsartikelen over de instelling van nieuwe gemeenten en provincies, de opheffing van bestaande gemeenten en provincies en over belangrijke grenswijzigingen van gemeenten en provincies in die belangrijke organieke wetten. De kernbepalingen inzake wijziging van gemeentegrenzen worden toegevoegd aan de Gemeentewet, die inzake wijziging van provinciegrenzen aan de Provinciewet. In de nota van wijziging bij het voorstel voor een nieuwe Gemeentewet die onlangs aan de Tweede Kamer bij de nota naar aanleiding van het eindverslag is toegezonden, zijn de kernbepalingen inzake wijzigingen van de gemeentelijke indeling verwerkt; in de onderhavige nota van wijziging bij het voorstel voor een nieuwe Provinciewet zijn de aan die wet toe te voegen artikelen opgenomen. Bij de toevoeging van procedurele kernbepalingen inzake wijziging van de provinciale indeling aan de Provinciewet is niet of nauwelijks afgeweken van de opzet van het wetsvoorstel-Arhi. Ter toelichting op die bepalingen het volgende.

Bij de toevoeging van de kernbepalingen inzake gemeente- en provinciegrenswijzigingen aan de voorstellen voor een nieuwe Gemeente- en een nieuwe Provinciewet wordt het volgende systeem gevolgd. In de Gemeentewet worden alle procedurele kernbepalingen opgenomen inzake wijziging van de gemeentelijke indeling, dat wil zeggen inzake de instelling en de opheffing van gemeenten en de «grote» gemeentegrenswijzigingen. Daarnaast worden in de Gemeentewet alle kernbepalingen opgenomen inzake «kleine» grenswijzigingen, de zogenaamde grenscorrecties. Het volgen van dit systeem leidt ertoe dat de procedurele kernbepalingen inzake gemeentegrenswijzigingen, tevens zijnde provinciegrenswijzigingen, deel uitmaken van de Gemeentewet. Dat leidt ertoe dat de Provinciewet de procedurele kernbepalingen bevat die betrekking hebben op provinciegrenswijzigingen zonder gemeentegrenswijziging met andere woorden de provinciegrenswijzigingen waarbij hele gemeenten overgaan van de ene provincie naar de andere. Met dit systeem worden doublures vermeden die zouden ontstaan wanneer de bepalingen inzake gemeentegrenswijzigingen zonder provinciegrenswijziging in de Gemeentewet en die inzake gemeentegrenswijzigingen, gepaard gaande met provinciegrenswijziging, in de Provinciewet zouden worden opgenomen.

Op dit systeem wordt één uitzondering gemaakt. Deze heeft betrekking op een afzonderlijke categorie grenswijzigingen die een eigen procedure nodig heeft. Dit betreft de wijzigingen van provinciegrenzen met niet provinciaal ingedeeld gebied. Dit kan alleen provinciegrenzen in de Noordzee betreffen omdat overigens het gehele land, inclusief de Waddenzee en het IJsselmeer, provinciaal is ingedeeld. Aangezien deze provinciegrenswijzigingen in alle denkbare gevallen gepaard gaan met gemeentegrenswijziging zou het volgen van het hierboven omschreven systeem tot het voorstel hebben geleid, de procedurele kernbepalingen

met betrekking tot deze categorie grenswijzigingen op te nemen in de Gemeentewet. Daarvoor is om drie redenen niet gekozen:

1. naar haar aard wordt wijziging van de grens tussen wel en niet provinciaal ingedeeld gebied beter gedekt door het begrip «wijziging van de provinciale indeling» dan door het begrip «grenscorrectie, gepaard gaande met provinciegrenswijziging»;
2. het betreft hier in alle gevallen een provinciegrenswijziging;
3. het inpassen van de desbetreffende kernbepalingen in het systeem van de Provinciewet levert een wat eenvoudiger geheel van bepalingen op.

Vandaar dat wordt voorgesteld de procedurele kernbepalingen inzake wijzigingen van provinciegrenzen met niet provinciaal ingedeeld gebied in te passen in bijgaande nota van wijziging bij de voorgestelde nieuwe Provinciewet.

2. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 260a

Dit is het definitie-artikel. Evenals bij de wijziging van de gemeentelijke indeling speelt bij de voorbereiding van een wijziging van de provinciale indeling de «ontwerp-regeling» een belangrijke rol. Het begrip heeft in dit verband uiteraard een iets andere betekenis dan bij de voorbereiding van wijzigingen van de gemeentelijke indeling.

Artikel 260b

Wijziging van de provinciale indeling, ook wanneer die niet meer omvat dan de overgang van één of enkele gemeenten naar een andere provincie, achten wij van zodanig belang dat wij, overeenkomstig de opzet van het wetsvoorstel-Arhi, voorstellen deze bij wet te doen geschieden. Overeenkomstig het systeem van het wetsvoorstel-Arhi worden provinciegrenswijzigingen (tevens zijnde gemeentegrenswijzigingen) met niet-ingedeeld gebied aangebracht bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 260c

In afwijking van het wetsvoorstel-Arhi kan een ontwerp-regeling met betrekking tot een wijziging van de provinciale indeling nu ook worden vastgesteld door het bestuur van één van de betrokken provincies. Dit om te voorkomen dat de andere belanghebbende provincie(s) in de gelegenheid zijn de besluitvorming te blokkeren. Ook wanneer het gaat om een wijziging van een provinciegrens met niet provinciaal ingedeeld gebied zal er doorgaans slechts één provinciaal bestuur betrokken zijn. Zijn twee of meer aan elkaar grenzende provincies het onderling eens over een grenswijziging dan stellen zij – dit stemt wel overeen met het wetsvoorstel-Arhi – de ontwerp-regeling vast bij gelijkkluidend statenbesluit.

Artikel 260d

Dit artikel geeft de betrokken gemeenten de waarborg dat zij in de gelegenheid moeten zijn overleg te voeren over desbetreffende wijzigingsvoorstellen. De vraag kan rijzen welke gemeenten «betrokken» zijn. Uiteraard betreft dit de gemeenten die volgens de desbetreffende wijziging van de indeling van de ene naar de andere provincie over zouden gaan. Naar onze mening kan het daar niet in alle gevallen toe

beperkt blijven. Andere gemeenten die in de meeste gevallen «betrokken» kunnen worden geacht zijn de overige gemeenten die behoren tot het samenwerkingsgebied in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen waartoe de gemeente behoort die zou overgaan. Ook de aangrenzende gemeenten in de andere provincie, de provincie waaraan de desbetreffende gemeente zou worden toegevoegd, kunnen er belang bij hebben hun besturen in het overleg te betrekken.

Welke gemeenten bij de desbetreffende wijziging van de provinciale indeling belang hebben hangt mede af van de gevolgen van die wijziging voor de indeling in samenwerkingsgebieden. Door de overgang van een bepaalde gemeente naar een andere provincie kan een interprovinciaal samenwerkingsgebied zijn interprovinciale karakter verliezen, maar ook kan, in een overigens minder waarschijnlijk geval, een samenwerkingsgebied interprovinciaal van karakter worden. Daarnaast is het mogelijk dat provinciale staten van de betrokken provincies ervoor kiezen de indeling in samenwerkingsgebieden aan te passen aan de desbetreffende wijziging van de provinciale indeling. Welke gemeenten bij een provinciegrenswijziging «betrokken» zijn te achten hangt van concrete omstandigheden af, in het bijzonder van de vraag wat de gevolgen zijn voor de indeling in samenwerkingsgebieden. Dat betekent dat een precieze aanduiding in deze wet niet op zijn plaats is. Wel menen wij dat het criterium «betrokken» door de desbetreffende provinciebesturen ruim moet worden gehanteerd.

Het gestelde onder b beoogt zeker te stellen dat ook andere belanghebbenden in hun eventuele bezwaren worden ontvangen.

Artikel 260e

Dit artikel geeft de regels die in acht moeten worden genomen wanneer het initiatief tot wijziging van de provinciale indeling uitgaat van de minister. Dat initiatief houdt in dat hij de betrokken provinciale besturen uitnodigt tot het voorbereiden (i.c. het voeren van overleg met de belanghebbende gemeentebesturen) van de ontwerp-regeling. Blijven deze in gebreke dan kan de minister krachtens het tweede lid in de plaats treden van het provinciaal bestuur. Het derde lid stelt zeker dat overleg met de betrokken colleges van gedeputeerde staten mogelijk is voordat de minister besluit tot het voorbereiden van een desbetreffend wetsvoorstel.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
D. I. J. W. de Graaff-Nauta